

КУЛЬТУРИН УЧРЕЖДЕНЬСИН ТӨРМҮД

Литературин, кинон болн театрин, күүгджмин, скульптурин болн живописин үүлдэчир эврэннь творчествин илейн-художественн кемджэгъан бодлуулхд, күүч-көлсчирг коммунистическ сургъмдж бгггъни төрт, оln келн-амтнн социалистическ культуриин делгрлтд, эстетикин гүн серлин, коммунистическ ухан-селклин авцин пропагандин делгрлтд цаарандан чигн партиин болн госуларствин шунмгъа дөнъгчирнь болцхах збвтә, — гидж КПСС-н XXI хург деер Н. С. Хрущевин кех докладин тезисмүдт заагдджана. Орн-нутгин культуриин фронтин цуг көдлэчир, цуг культуриин-гегярлтин учрежденьс эн дуудвриг эврэннь эндрк бдрин эрки төр гидж тоолджацхана. Тер учрар мана Хальмг республикин культуриин учрежденьсин, теднә көдлэчирин бмн шин, үүдэгч, агъу ик төрмүд тавгдджәнә. Эн туст ода мана кедж йовх көдлмш республикд, тезисмүдт тавгдджәх төрмүдин некврт сән хәрү бгч чадмар делгрәд уга гидж келх кергтә.

Парть болн правительств долан джилә зурад темдгсн то болн дуудврмуд, Хальмг республикд наукин болн культуриин делгрлт улм хурдар бодлхд йир бргн, сарул хаалгь секджәнә. Зуг мана цуг творческ организацс тиим ик бодлтин эв-аргъиг чадмгъа кевәр олзлдж, эврэннь үүдэгч ухагъан үзүлцхәх збвтә. Келхд, долан джилин эргцд, 1965 джилд орн-нутгт кинофильмс гаргългън джилдән 1.200 күүрч бсхми. Кино хәләдг улсин то 1,5 миллиардас 5 миллиард күүрхми. Барт 1,6 миллиард экземпляр дестр джил болгън гаргъдг болхми. Иим то, советин оln-амтнә культуриин неквртмүд ямр дүнъгәд бсхинь иләр үзүлсн деерәц, эн тоог күүцәхд ямр дүнъгә ик көдлмш кергтәг сәнәр үзүлджәнә.

Мана Хальмг республикд клубин көдлмш эврэннь күүрх збвтә кемджәндән йосндан күүрәд уга. Энүг эн джилин август сарин чилгчәр болсн республикин оln-амтнә эрдм хәләлгън үзүлв. Райодас 600 гар күүтә кесг коллективс Элстд ирдж, эрдмән үзүлв. Мана республикин күүч-көлсчирин эрдмнь талдан багъ келн амтсин эрдмәс тату биш, зуг тедниг күүц кевәр олзлдж, оln-амтнд үзүлдж чадм, чадмгъа гардвр тату болджана гидж тер хәләврәс ашлвр кедж болхми. Юнъгад гихлә, үзүлгдсн номермүд нег зүсн, көгджмин болн драмин номермүд ховр болдж гарв.

Мана республикин культуриин учрежденьсин, теднә коллективсин кех көдлмшнь, талин газрин дорхнь күүч, бвәрц гидж келх кергтә, юнъгад гихлә, бидн холд, кеер теегт хошар йовх малчнриг, хөбчнриг, тенъгст йовх загъсчнриг теткх збвтәвдн.

Хөбтк төрән тоолдж ухалхларн бидн эндрк бдрин көдлмшән бат ултагъар бүүрдәх збвтәвдн. Н. С. Хрущевин докладин тезисмүдәр күүндвр келгънә болн терүг даслгъна төр Каспийск, Западн, Яшалтинск болн нань чигн райодин культуриин учрежденьс му бишәр делгрүлдж йовцхана. Болв эн багъ.

Мана литературин болн искусствин, цуг культуриин гегярлтин учрежденьсин, цуг творческ коллективсин гол төрнь — партиин XXI хургт кегдх докладин тезисмүдиг болн хургин материалмудиг оln дунд тархалгънд, цуг күүч-көлсчир коммунизмин тосхлтин алдр программиг гүүнәр даслгънд цуг оln-амтиг бргнәр орлцулхин төлә партьд тасрлтан угагъар дөнъ боллгън.

Өдгә цагт алык чигн библиотек болгън эврэннь активин дөнъгәр, партиин хургт белдврлә ирлцулдж, цәәлгъврин көдлмшин тодрха зура кедж авцхах кергтә. Эн туст Прикаспийск загъсна комбинатин библиотек му биш седвәртә. Эн коллектив үзмр агитац сәнәр олзлджана. Творческ коллектив болгън эврэннь көдлмшин зурагъан, колхозмуд болн совхозмуд, фермс болн бригадс, тосхлтин площадкс, сургъулин заведеньс, хол газрар бәәх хөбнә хошмуд ордж көдлдгәр кецхәх збвтә.

Долан джилин эргцд мана күүч-көлсчир долан хонгт хойр амрлг бдртә болх төр хәләгдджәнә. Тер цагт советин улсин сул цагнь икдәд, теднә культуриин неквртнь холвандан бсджәнә. Энүг күүцәхин кергт культпросвет-учрежденьс, творческ коллективс, партиин, профсоюзин, советин болн комсомолин организацсар, тер мет активистнрәр түшг кедж, күүч-көлсчир эврэннь амрлгъан сергмджтәгъар болн культуриин кевәр бнъггәдж чадх аргь бүүрдәхин төлә шунмгъа кевәр зүгкцхәх збвтә.